Region Stockholm

INTERPELLATIONSSVAR

Fastighets- och serviceregionråd
Charlotte Broberg (M)

2020-12-03 RS 2020-0761

Svar på interpellation 2020:34 av Robert Johansson (S) om upphandlingar som inte dumpar anställdas löner och villkor

Robert Johansson (S) har ställt följande frågor om upphandlingar

1. Vad gör Region Stockholm för att inte upphandla aktörer vars huvudsakliga sätt att göra vinst är att pressa ner personalens löner och villkor bortom det orimliga?
2. Tycker du att regionens upphandlingar i dag främjar sund konkurrens som inte drabbar de anställda och skapar förutsägbarhet för anbudsgivare?

Som svar vill jag anföra följande:

I interpellationen nämns svepande kritik mot upphandlingar i region Stockholm med hänvisning till Manchester i Storbritannien [sic]. I sammanhanget bör påpekas att det är olika lagar och regler som gäller i Sverige och Storbritannien. Region Stockholm bedriver ett ambitiöst hållbarhetsarbete med utgångspunkt i de globala målen om hållbar utveckling. I detta arbete ingår också att säkerställa social hållbarhet.

Upphandlande myndigheter har enligt lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) 17 kap. en skyldighet att ställa arbetsrättsliga villkor om en behövlighetsbedömning visar att det finns risk för snedvriden konkurrens på grund av oskäliga arbetsvillkor.

Enligt samma lag är en upphandlande organisation också skyldig att ifrågasätta ett onormalt lågt anbud. Vid denna bedömning kan den upphandlande organisationen bland annat använda sig av uppgifter från bransch- eller fackförbund eller prisbilden i jämförbara upphandlingar. Om en leverantör inte kan förklara det låga priset på ett tillfredsställande sätt ska sådana anbud förkastas. Det är också obligatoriskt att förkasta ett anbud om förklaringen innebär att leverantören inte skulle uppfylla sina miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter.

Region Stockholms uppförandekod för leverantörer (LS 0710-1165, reviderad LS 1303-0353) är antagen av regionfullmäktige och ska tillämpas av alla upphandlande verksamheter. Uppförandekoden utgår från FN:s initiativ Global Compact och dess principer för företags avseende mänskliga rättigheterna, arbetares rättigheter, miljö och anti-korruption. I Region Stockholms inköpspolicy (LS 2018-0667) anges att inköpsprocessen ska främja hållbarhet, bidra till hållbar produktion, motverka kränkningar av mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter samt motverka miljöpåverkan och korruption.

Postadress	*Besöksadress*	*Telefon*	*E-mail*
Box 22550	Regionhuset	08-737 25 00 *(vx)*	charlotte.m.broberg@sll.se
104 22 STOCKHOLM	Hantverkargatan 45		

I regionens riktlinjer för inköp framgår tydligt att det finns en skyldighet att i inköpsprocessen beakta ett antal lagkrav, bland annat arbetsrättsliga villkor för lön, semester och arbetstid. Krav på arbetsrättsliga villkor ska ställas om det behövs, vilket också regelmässigt sker där analyserna visar på behov och det finns förutsättningar att ange en nivå för dessa villkor.

Samtliga krav som ställs i en upphandling måste vara proportionerliga i förhållande till upphandlingsföremålet. Visar en behövlighetsbedömning att det inte finns behov att ställa krav på arbetsrättsliga villkor, anses kravet oproportionerligt, varför dessa krav inte kan ställas i samtliga upphandlingar.

Upphandlingsarbetet är en strategisk fråga som kräver hög kompetens inom alla regionens verksamheter. Därför prioriteras upphandlingsarbetet i regionen och vi har ett tydligt mål i att bli Sveriges bästa offentliga upphandlare. I det arbetet ingår att jobba aktivt med hållbarhetskrav. Senast i regionens budget för 2020 (RS 2019-0829) anges att satsningen på hållbar upphandling ska intensifieras. I detta arbete ingår också att säkerställa social hållbarhet.

Lagens krav om att undersöka och eventuellt förkasta onormalt låga anbud ska följas. Det är idag inte vanligt att det kommer in onormalt låga anbud inom hälso- och sjukvårdsområdet, men om så sker så ifrågasätts de. Krav på arbetsrättsliga villkor har ställts i upphandling om sjuktransport. Då en stor del av hälso- och sjukvårdsverksamheten regleras genom lag (2008: 962) om valfrihetssystem (LOV) har också hälso- och sjukvårdsnämnden en möjlighet att bestämma nivån på ersättningar så att de är skäliga. Vårdgivarna kan inom LOV själva välja om de vill ansöka om godkännande utifrån de uppställda kraven och ersättningarna. Inom hälso- och sjukvården omfattas i det närmaste samtliga vårdgivare av kollektivavtal.

Inom trafikområdet har trafikförvaltningen i samråd med arbetsmarknadens parter efter behövlighetsbedömning ställt arbetsrättsliga villkor i upphandling av färdtjänsttaxi. I de senaste upphandlingarna av spår- och busstrafik har behövlighetsbedömningen landat i att det för närvarande inte är behövligt att ställa arbetsrättsliga villkor.

Locum har ställt krav på arbetsrättsliga villkor inom upphandling av städtjänster och vid upphandling av byggserviceramavtal. När det gäller markskötselavtal har krav ställts för en viss kategori av arbetare utifrån riskbedömning.

Det bör även påpekas i sammanhanget att Sveriges Regioner samarbetar för hållbar upphandling. Det samarbetet firar tioårs jubileum i år. Styrgruppen för arbetet leds av Serviceförvaltningens verksamhetsområdeschef Ragna Forslund som innehar ordförandeposten.

Allt upphandlingsarbete förutsätter också en aktiv avtalsuppföljning, där eventuella brott mot uppförandekoden och avtal med regionen tidigt uppmärksammas och åtgärdas.

Under 2019 var medianen 4 anbudsgivare per upphandling inom regionen. Antalet är inte så stort att det ger anledning att misstänka osund konkurrens i allmänhet.

Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Stockholm den 3 december 2020

Charlotte Broberg